

хронотопу, наративу. Мотив вбивства виконує у творі письменника функцію фіналізації. Роман завершується загибеллю головного героя. У сцені вбивства Дар'яльського фокус нарації переміщується з точки зору стороннього спостерігача на внутрішню позицію. Бєлий зображує стан свідомості героя, що перебуває у прикордонній ситуації між життям і смертю. Цей прийом, названий письменником «мозковою грою», стане центральним засобом художньої виразності у наступному романі Білого – «Петербург».

Ключові слова: танатологічний мотив, сюжет, наратив, хронотоп.

Garmash L.V., cand. of Philology, docent
HNPU, Kharkiv

THANATOLOGICAL MOTIFS IN THE NOVEL BY ANDREY BELY «SILVER DOVE»

The article analyzes the semantics and poetics of thanatological motifs in the novel by Andrey Bely "Silver Dove". The features of thanatological chronotope, narrative is investigated. The motif of the murder makes finishing function in the work of the writer. The novel ends with the death of the protagonist. In the murder of Darialsky scene the focus of the narrative moves from the point of view of an observer to the inner position. Bely depicts the state of mind of the hero, located at the borderline between life and death. This technique, was called by the writer «a brain game» and it will become the central means of artistic expressiveness in the next Bely's novel – Petersburg.

Keywords: thanatological motive, plot, narrative chronotope.

УДК 398:82-144 (477) + (410)

Карбашевська О., доцент

ДВНЗ «ТНУ імені Василя Стефаника», Івано-Франківськ

ФОЛЬКЛОРНО-ЛІТЕРАТУРНА ВЗАЄМОДІЯ У ТВОРЧОСТІ ПОЕТІВ-РОМАНТИКІВ: УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Простежено окремі феномени фольклоризму й фольклоризації у баладній та пісенній творчості англійських й українських поетів-романтиків. Проаналізовано типологію у розробці мотивів патріотизму, втрати чоловіка на війні та пов'язаної з цим трагедії у родині, ворожіння на заміжжя, образу Вічного Мандрівника. Стверджується творче засвоєння українською словесною культурою образності та настроєвості шотландських фольклорних балад «Привид солодкого Вільяма» (№ 77), «Останнє прощай лорда Максвелла» (№ 195).

Ключові слова: фольклоризм, фольклоризація, романтизм, балада, пісня, гімн, альбатрос, українсько-британський контекст.

© Карбашевська О., 2014

Постановка проблеми. Починаючи із XIX ст. питання входження національного та іншомовного фольклору до літературної системи загалом, та роль народної балади у становленні сучасної поезії зокрема, посідає одне з чільних місць у наукових студіях українських і англomовних культурологів. Романтичне захоплення національними витоками та самобутністю інших народів, активізація фольклорно-етнографічної діяльності, відродження, збереження й утвердження рідної мови, історії, літератури та етнічної окремішності, а також містифікації, авторське продовження уснопоетичних традицій у переспівах і переробках, стилізаціях і наслідуваннях – закономірний і органічний етап формування націй, їх поетів та літератури кінця XVIII – початку XIX ст. А літературно-мистецькі цінності, створені англійськими та українськими поетами-романтиками становлять багатий емпіричний матеріал для дослідження дискурсу фольклору, фольклоризму й фольклоризації.

Мета дослідження – встановлення виявів фольклоризму й фольклоризації баладної та пісенної творчості українських та англійських поетів-романтиків кінця XVIII – початку XIX ст., з’ясування типології англійської та української авторської поезії, а також простеження англо-шотландських фольклорних впливів у формуванні української поезії періоду XIX ст.

Матеріал дослідження – поезія англійських та українських преромантиків і романтиків, зокрема Р. Бернса, В. Блейка, С. Колріджа, Дж. Байрона, Дж. Кітса та Л. Боровиковського, Т. Шевченка, М. Устияновича.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення процесів перманентного діалогу фольклору і літератури посідало одне з чільних місць у наукових студіях українських культурологів ще у XIX – першій третині XX ст. Засадничі праці М. Максимовича, М. Драгоманова, І. Франка, М. Грушевського та інших вчених – важливе, невід’ємне та актуальне надбання сучасної української фольклористичної думки та філологічної науки.

За період XX ст. тема “українська література і фольклор” накопичила поважну бібліографію досліджень, зокрема П. Білоуса, М. Бондаря, В. Гнатюка, О. Гончара, Я. Гарасима, М. Дах, О. Дея, І. Денисюка, М. Дмитренка, В. Івашківа, М. Ільницького, Р. Кирчіва, Ф. Колесси, Т. Комаринця, Н. Копистянської, Р. Марківа, Д. Медриша, О. Мишанича, Д. Наливайка, Г. Нудьги, І. Пільгука, М. Ткачука, П. Филиповича, А. Шамрая, М. Яценка та інших вчених.

Серед останніх публікацій виокремимо дисертаційну роботу М. Дах “Літературне життя народної балади «Ой не ходи, Грицю...»: проблема олітературення сюжету і жанру” (2001), монографію Н. Копистянської “Жанр, жанрова система у просторі літературознавства” (2005), статті М. Ільницького “Поетичні інтерпретації двох фольклорних сюжетів” (2010), Я. Гарасима “Фольклорні символи у художній концепції світу Гавриїла Костельника: етностетичний аспект” (2007-2008) та Р. Марківа “Теоретичні аспекти фольклоризму в літературі” (2007) тощо.

Попри численні інтенсивні дослідження українськими та російськими літературознавцями двадцятого століття англійської літератури загалом, та художнього світу англійського романтизму зокрема (М. Алексєєв, Г. Анікін, А. Анікст, І. Арендаренко, Р. Багрій, Т. Бовсунівська, Н. Дьяконова, А. Єлістратова, В. Жирмунський, Н. Жлуктенко, І. Качуровський, В. Матвіїшин, Н. Михальська, А. Ніколюкін, М. Новікова, С. Павличко, Б. Реїзов, Р. Самарін, І. Тертерян, М. Урнов, К. Шахова, Д. Якубович та інші вчені), тема “англійська література і фольклор” залишалася осторонь магістрального наукового дискурсу.

Серед праць, які принагідно піднімали питання фольклорно-літературних взаємин у англійській літературі кінця XVIII – початку XIX ст. відзначимо дослідження Б. Реїзова “История и вымысел в романах Вальтера Скотта” (1971) та В. Жирмунського “Байрон и Пушкин” (1978). Відрадно, що особливості взаємодії усної та писемної традицій у англійському художньому слові посіли центральне місце у студіях М. Алексєєва “Байрон и фольклор” (1941), у низці статей та монографії І. Арендаренко “По дорозі й назустріч” (2004) та кандидатській дисертації К. Багратіон-Мухранської “Фольклорні джерела творчості Р. Бернса та В. Скотта в контексті антиномії «історія-вигадка»” (2005).

Серед доступних англomовних досліджень, які піднімають питання фольклорних витоків творчості англійських поетів-романтиків, виокремимо монографії американських філологів Ф. Гаммері [1] та Г. Джеральда [2], котрі закладали основи англо-шотландського фольклорного баладознавства, розвідку М. Маклейн [3] та книгу, укладену В. Річі та Д. Робінсоном [4]. Таким чином, вивчення фольклорно-літературного кровообігу на прикладі літературної балади та пісні епохи романтизму в українсько-британській художній площині є малодослідженим та **актуальним** для сучасної порівняльної фольклористики.

Виклад основного матеріалу. Явища міжмистецького синтезу – фольклоризм у літературі й фольклоризація літературної системи пронизують творчість англійських і українських поетів-романтиків кінця XVIII – початку XIX ст.

Так, Р. Бернс і В. Блейк – автори неофіційних гімнів Шотландії та Англії. Поема Р. Бернса “Заклик Роберта Брюса до війська перед Беннокбернською битвою” (“Bruce to his men at Bannockburn”, 1793), має, за словами автора, традиційну маршову основу [5: 468]. До складної сторінки з історії багатовікового збройного протистояння між Шотландією та Англією звернулася Леся Українка у поезії “Роберт Брюс, король шотландський. Шотландська легенда” (1893).

А. Зверєв, один із перекладачів творчості першого англійського романтика В. Блейка російською мовою, відзначив, що “Передмова” до поеми “Мільтон” (1809, цикл “Пророчі книжки”, 1793-1820) стала у XIX ст. народною піснею та виконувався на робітничих мітингах [6: 318].

Окрім того, аналіз окремих статей веб-сайту Британської телерадіомовної корпорації “БіБіСі” засвідчив, що означена “Передмова” (1809), відома під назвою “Єрусалим”, не лише зазнала фольклоризації, а й є частиною сучасного науково-культурного простору Англії. Так, в основі Блейкової поезії лежить легенда про те, що Ісус Христос міг приїздити до Британії по олово разом зі своїм дядьком Йосифом із Ариматеї. Цим припущенням і скористався академік Страхан (Strachan) із Единбурзького університету у своєму дослідженні. Не випадково, що фільм випущений за книгою вченого у 2009 р. отримав назву за першим поетичним рядком “Чи ті ноги у давнину” (“And did those feet in ancient time” [7]) згаданої поеми [8]. Також “патріотична пісня «Єрусалим»” серед інших супроводжувала шлюбну церемонію принца Вільяма та Кетрін Міддлтон 29 квітня 2011 р. [9].

Творчий доробок англійських та українських поетів-романтиків засвідчує інтерес митців до розробки мотивів патріотизму та втрати чоловіка на війні, гадання на заміжжя, образу Вічного Блукальця тощо.

Трагедія сім’ї крізь призму історичних подій – об’єкт балади Р. Бернса “Плач удови – верховинки” (“The Highland Widow’s Lament”, 1794) та М. Устияновича “Рекрутка” (1860). Обидва твори створені на основі реальних подій. Якщо Бернсова пісня є варіацією “гельської ламентации про руїну, яка сталася після заколоту 1745 р.” [5: 308],

то М. Устиянович згадує у баладному тексті назву села Мадженти, під яким у 1859 р. у битві австрійського та італійсько-французького військ загинуло багато українців зі Стрийського повіту [10: 538]. У центрі балади Р. Бернса – нужденність і беззахисність колись щасливої горянки, котра спустилась у поділля у пошуках їди. Героїня М. Устияновича, дізнавшись від рекрутів про загибель чоловіка “в бою / ай там, під Мадженти мурами”, “притисла до серця дитину” “і верглась з ягідков в глибину” [10: 165].

Разом з тим патріотизм шотландських верховинців та українських гуцулів до рідного краю споріднює пісні літературного походження Р. Бернса “Моє серце в Верховині” (“My Heart’s in the Highlands”, 1789) та М. Устияновича “Верховинець” (1853).

Щодо розробки мотиву гадання на заміжжя, то Л. Боровиковський у “Марусі” (1829) поетично узагальнив різні способи того, як “з вечера під новий год / дівчата гадали”, “долю виливали”, “сужених питали”. Експозиція балади українського романтика відтворила динаміку новорічних обрядів, шум і гамір, святкову метушню та радісне очікування Нового року [11 (1: 143)].

Як відомо, “Молодиця (предание)” та “Маруся (балада)” (“Вестник Европы”, 1829) Л. Боровиковського стали першими літературними виступами зачинателя українського романтизму. “Маруся” (1829) “виявляє найтісніші зв’язки нашого письменства з світовим, бо на українському ґрунті прищепила той сюжет, що обійшов був свого часу всі європейські літератури” [12: 251]. Однак ця балада є не лише одною із численних слов’янських переробок “Ленори” (1773) Г.-А. Бюргера, наслідуванням “Людмили” (1808) і “Світлани” (1812) В. Жуковського, оскільки “німецький поет за основу своєї версії взяв шотландську баладу «Привид солодкого Вільяма», яка з’явилася друком у «Реліквіях» Персі” [4: 253]. Отже, народна балада “Привид солодкого Вільяма” (за класифікацією Ф. Чайлда № 77) облетіла увесь світ у творчих літературних обробках, а через “Марусю” (1829) Л. Боровиковського завітала і до української культури.

Додамо, що міжнародний фольклорний сюжет про мерця-нареченого притаманний і для української народної балади (за каталогом О. Дея сюжетний тип І–В–1 “Мертвий коханець” із циклу “Чарування. Отруєння чарами”) [13: 36–37] й оповідань з обсягу демонології [14: 554–557], що не могло не зацікавити Л. Боровиковського.

Якщо у згаданій вище баладі Л. Боровиковського дівчата гадають на Новий рік, то у віршах Р. Бернса й Дж. Кітса – на день святого Валентина (14 лютого), у переддень Дня Всіх Святих “Хелловін” (31 жовтня), а також напередодні дня святої Агнеси (21 січня).

Так, гумористична балада Р. Бернса “Моє серце крається, люба тітонько...” (“My heart is a-breaking, dear Tittie...”, 1789) побудована на наскрізному зворушливому монолозі – зверненні дівчини до “любої тітоньки”, у якому вона розповідає про свою любов до “вродливого юнака” Тема Глена. На його обраність вказало таке:

*Yestreen at the Valentine’s dealing,
My heart to my mou’gied a sten;
For thrice I drew ane without failing,
And thrice it was written—Tam Glen.*

*The last Halloween I was waukin
My droukit sark-sleeve, as ye ken;
His likeness cam up the house staukin,
And the very grey breeks o’ Tam Glen!*

[5: 243]

*Ворожачи в день Валентина,
Із тисячі різних імен
Я жереб тягла – і єдине
Ім’я там стояло: Тем Глен.*

*На святвечір знов я гадала -
І хтось показався ген-ген.
По сірих штанах я вгадала,
Що то мій коханий Тем Глен*

[пер. В. Мисика, 15: 377–378]

Дж. Кітс у поемі “Вечір св. Агнеси” (“The Eve of St. Agnes”, 1820) поєднав мотиви кохання молодих людей – вихідців із ворогуючих сімей, їх таємну зустріч і втечу. Тут сюжет розгортається навколо вірування у те, що з 20 на 21 січня “покровителька молодих дівчат” свята Агнеса – римо-католицька діва, яка померла мученицькою смертю у Римі (304 рік н.е.), допомагає шляхом ексцентричних обрядів” “виявляти майбутніх чоловіків” [16: 16]. Коли замок батька Маделіни готується до зустрічі гостей, юна героїня думками зосереджена “на коханні і святій опіці крилатої св. Агнеси” (“on love, and wing’d St. Agnes’ saintly care”). Ось поради старих дам Маделіні:

*Young virgins might have visions of delight,
And soft adorings from their loves receive
Upon the honey’d middle of the night,
If ceremonies due they did aright;
As, supperless to bed they must retire,
And couch supine their beauties, lily white;
Nor look behind, nor sideways, but require
Of Heaven with upward eyes for all that they
desire* [17].

*Перед Агнесою, дівчата снують
Про ласку милих, чують їхню річ
І їм хвилини солодко летять,
Якщо усе належно спорядять,
Наприклад: натіще ляжуть, навзнаки
Розкинувши лілейно-білу стать,
Не глянувши ні в двері, ні в кутки,
А в небо справивши всі прагнення й думки*
[пер. В. Мисика, 15: 442].

Образ Вічного Мандрівника творчо опрацьовують С. Колрідж у “Поемі про Старого Мореплавця” (“The Rime of the Ancient Mariner”, 1798) та Т. Шевченко у “Титарівні” (1848).

Щодо генези “Поеми про Старого Мореплавця” (1798), то англійський романтик продовжив літературні традиції робінзонади й морської пригоди XVIII ст., трансформовавши їх “на поетичний міф про зіткнення людини з всемогутніми, всесвітніми силами” [18: 131]. Також помітним у поемі є вплив авторської і фольклорної баладної традицій, а саме балади “Ленора” (1793) Г.-А. Бюргера [4: 3] та “Блукаючий єврей” (“The Wandering Jew”) із “Реліквій” Т. Персі (2-е вид., Т. 2, 1767). Останній твір “є архетипом для мореплавця Колріджа, його гріха, позначеної сумнівами спокути” [4: 242].

Т. Шевченко у “Титарівні” (1848) покарав Микиту за вбивство свого сина безсмертним, перетворивши його на Вічного Блукальця: “*Ото він самий! Покарав / Його Господь за гріх великий / Не смертю – він буде жити, / І сатаною чоловіком / Він буде по світу ходити / І вас, дівчаточка, дуристь / Вовіки*” [19 (2: 93)].

Центральний образ, навколо якого С. Колрідж будує “Поему про Старого Мореплавця” (1798) – це “християнська душа” (“a Christian Soul”), “солодкий Птах” (“sweet Bird”), “невинний Альбатрос” (“the harmless Albatross”). Морський птах прийшов на допомогу морякам, коли після бурі корабель опинився біля Південного полюса серед “високої як щогла криги, яка пропливала, / наче зелений Смарагд” (тут і далі переклад мій – О.К.) (“Ice mast-high came floating by / As green as Emerald” [4: 425]), та вивів екіпаж із крижаних заторів, врятувавши цим від вірної загибелі. Убивши птаха із самостріла, Мореплавець порушив закони вдячності та порядності, а тому накликав біду. У “трансї” (“trance”) Мореплавець почув голоси, від яких і дізнався: “«Дух, який живе самотньо / У країні туману і снігу, / Він любив птаха, який любив чоловіка, / Який поцілував його із лука»” (“«The spirit who bideth by himself / In the land of mist and snow, / He loved the bird that loved the man / Who shot him with his bow»”) [4: 435]. Саме цей Дух і покарав за злочин Мореплавця.

Прикметно, що С. Колрідж “Поемою про Старого Мореплавця” (1798) уславив в англійській та світовій літературі образ альбатроса. Як данина цьому шедеврові

літератури сьогодні на узбережжі гавані містечка Вотчет (Watchet) у графстві Сомерсет (Англія) стоїть статуя моряка із альбатросом навколо шії. А рядок із поеми *“Instead of the cross, the Albatross / About my neck was hung”* [4: 428] став крилатим висловом *“an albatross around one’s neck”*, який фіксують сучасні словники на позначення важкого тягаря провини та гріха [20: 35].

Альбатрос належить до важливих орнітоморфних символів. За В. Жайворонком, *“пташка символізує передусім душу”* [21: 489]. За Дж. Коулменом альбатрос належить до священних птахів, яких обожнюють корінні жителі Японії *“айну”* (*“Ainu”*) [22: 895]. А. Фербер підкреслив важливість цього птаха для мореплавців, адже *“коли він (альбатрос–О.К.) летить за кораблем, то створює дивовижне видовище, а моряки здавна вважали птаха добрим вісником”* [23: 9].

Насамкінець кілька слів щодо фольклоризму й фольклоризації, якої зазнала знаменита *“Прощальна пісня Чайльда Гарольда”* (1812) Дж. Байрона із романтичної поеми *“Паломництво Чайльда Гарольда”* (1812-1818). На фольклорну основу *“Прощальної пісні...”* (1812) звернув увагу сам Дж. Байрон у передмові до цієї ліро-епічної поеми: *“прощання на початку першої пісні було навіяне «Останнім прощавай лорда Максвелла» із «Менестрельних балад помежів’я»”* [Цит. за: 24 (V. IV. P.I: 36)]. Згадав про це Байронове творче засвоєння й Ф. Гаммері, пояснивши, що різновид фольклорної балади *“прощавай”* / *“доброї ночі”* (*“the Goodnight”*) розповідає про останні миті життя героя засудженого до смерті [1: 211], а М. Маклейн проаналізувала детальніше [3: 433-434].

Цікаво, що *“Прощальна пісня...”* (1812) Дж. Байрона зазнала фольклоризації у перекладі російського поета І. Козлова (альманах *“Северные цветы на 1825 год”*), адже *“міцно увійшла до російського пісенного репертуару, стала популярною «арештантською» піснею і записувалася багато разів збирачами російського фольклору”* [25: 362].

Висновки. Отже, фольклорно-словесна традиція відіграла вагомую роль у формуванні баладної та пісенної творчості англійських й українських поетів-романтиків, а також міжнародної комунікації.

На національній фольклорній основі створені *“Заклик Роберта Брюса до війська перед Беннокбернською битвою ”* (1793) (традиційний марш Роберта Брюса) та *“Плач удови – верховинки”* (1794) Р. Бернса (гельська ламентация), *“Передмова”* до поеми *“Мільтон”* (1809) В. Блейка (легенда про Ісуса Христа), *“Прощальна пісня Чайльда Гарольда”* (1812) Дж. Байрона (*“Останнє прощавай лорда Максвелла”*, балада Чайлда № 195), *“Маруся”* (1829) Л. Боровиковського (сцени гадання й ворожіння), *“Поема про старого мореплавця”* (1799) С. Колріджа (балада *“Блукаючий єврей”* із Т. Персі).

Свідченням тяглості процесів фольклорно-літературного кровообігу є пісні літературного походження – візитівки гірських мешканців Шотландії (*“Мое сердце в Верховині”* (1789) Р. Бернса) та Гуцульщини (*“Верховинець”* / *“Верховино, світку ти наш”* (1853) М. Устияновича); неофіційні гімни Шотландії (*“Заклик Роберта Брюса до війська перед Беннокбернською битвою ”* (1793) Р. Бернса) та Англії (*“Єрусалим”* / *“Чи ті ноги в давнину”* (1809) В. Блейка); російська *“арештантська”* *“Последний день”* / *“Прощается день”* (за перекладом *“Прощальної пісні Чайльда Гарольда”* (1812) Дж. Байрона).

Типологічна розробка мотивів патріотизму, втрати чоловіка на війні та пов’язаної з цим трагедії у родині, гадання на заміжжя, образу Вічного Мандрівника відбуваються шляхом художньої трансформації і переосмислення національної історичної й

легендарної, баладної тематики, повір'їв, скомплікованих готикою балад Г.-А. Бюргера і Т. Персі, та впливом мотиву подорожі.

Взаємини української культури із британською виявляються в переспівах та наслідуваннях, перекладах та оригінальній творчості українських романтиків та поетів XIX ст., котрі творчо засвоюють трансформовані шотландські фольклорні балади. “Привид солодкого Вільяма” (балада Чайлда № 77) відлунює в “Марусі” (1829) Л. Боровиковського та “Наталі (из народного предання)” (1855) М. Костомарова; “Останнє прощай лорда Максвелла” (балада Чайлда № 195) – у “Козакові” (1831) Л. Боровиковського, перекладах П. Грабовського і П. Куліша. Поема Лесі Українки “Роберт Брюс, король шотландський. Шотландська легенда” (1893) натхненна любов'ю до народу і свободи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gummere Francis B. The Popular Ballad / Francis B. Gummere. – Boston and New York: Houghton, Mifflin and Company, 1907. – 360 p.
2. Gerould Gordon Hall. The Ballad of Tradition / Gordon Hall Gerould. – [First published in 1932]. – New York: A Galaxy Book, 1957. – 311 p.
3. McLane Maureen. Ballads and Bards: British Romantic Orality / Maureen McLane // Modern Philology. – February. – 2001. – V. 98. – № 3. – P. 423-443.
4. William Wordsworth and Samuel Taylor Coleridge. Lyrical Ballads and Related Writings / [edited by W. Richey and D. Robinson]. – Boston, New York: Houghton Mifflin Company, 2002. – 459 p.
5. Burns Robert. The Complete Works of Robert Burns: [containing his Poems, Songs, and Correspondence. With a New Life of the Poet, and Notices, Critical and Biographical by Allan Cunningham] / Robert Burns. – Boston: Phillips, Sampson, and Company. New-York: J.C. Derby, 1855. – 532 p.
6. Блейк В. Стихи / В. Блейк [перевод с англ., составление, вступительная статья и комментарии А. Зверева]. – Москва: Художественная литература, 1978. – 325 с.
7. Blake William. Selections from “Milton” (Engraved 1804-1809). Preface [Електронний ресурс] // The Poetical Works of William Blake / William Blake. – London, New York: Oxford University Press, 1908; Bartleby.com, 2011. – Режим доступу: <http://www.bartleby.com/235/284.html>.
8. Jesus ‘may have visited England’ says Scottish academic [Електронний ресурс] // Story from BBC NEWS. – 26 November 2009. – Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/2/hi/uk_news/8380511.stm.
9. Patriotic song Jerusalem intended to be less rousing [Електронний ресурс] // BBC NEWS: Entertainment & Arts. – 3 July 2012. – Режим доступу: <http://news.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-18686110>.
10. Устиянович М. Рекрутка / М. Устиянович // Українська балада [антологія]. – К.: Радянський письменник, 1964. – С. 163-165.
11. Шамрай А. Харківська школа романтиків / А. Шамрай. – Харків: Державне видавництво України. – Т. 1. – 1930. – 277 с.
12. Єфремов С.О. Історія українського письменства / С.О. Єфремов. – К.: Femina, 1995. – 688 с.
13. Балади. Кохання та дошлюбні взаємини. – К.: Наукова думка, 1987. – 472 с.

14. Колесса Філярет. Українська усна словесність / Філярет Колесса. – Львів: Накладом фонду “Учітеся, брати мої”, Ч. 1 – 4 [22], 1938. – 645 с.
15. Мисик В.О. Захід і Схід: [переклади] / В.О. Мисик. – К.: Дніпро, 1990. – 543 с.
16. Agnes // Webster's Biographical Dictionary: [A Dictionary of names of noteworthy persons with pronunciations and concise biographies]. – G. & C. Merriam Co., Publishers: Springfield, Mass., U.S.A, 1943. – P. 16.
17. Keats John. The Eve of St. Agnes [Електронний ресурс] // The Poetical Works of John Keats [reprinted from the original editions, with notes by Francis T. Palgrave] / John Keats. – London: Macmillan, 1884; New York: Bartleby.com, 1999. – Режим доступу: <http://www.bartleby.com/126/1000.html#39>.
18. Жлуктенко Наталя. Перлина романтичної поезії / Наталя Жлуктенко // Всесвіт. – 1983. – № 6. – С. 130-132.
19. Шевченко Т.Г. Титарівна // Збір. творів: у 6 т. (видання, автентичне 1-6 томам “Повного зібрання творів у дванадцяти томах”) / Т.Г. Шевченко. – К.: Наукова думка, 2003. – Т. 2: Поезія 1847-1861. – 2003. – С.89-93.
20. Albatross // Longman Exams Dictionary. – Longman: Pearson, 2006. – P. 35.
21. Птах // Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури: [словник-довідник] / В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – С. 489.
22. Sacred Birds // Coleman J.A. The Dictionary of Mythology: [An A-Z of Themes, Legends and Heroes] / J.A. Coleman. – Arcturus, 2007. – P. 895-896.
23. Albatross // Ferber Michael. A Dictionary of Literary Symbols / Michael Ferber. – Cambridge University Press, 1999. – P. 9.
24. Lord Maxwell's Last Goodnight // The English and Scottish Popular Ballads: five volumes / [edited by Francis James Child]. – [reprint edition]. – Boston and New York: Houghton, Mifflin and Company, 1898. – Volume IV. Part I. – 1898. – P. 34-38.
25. Алексеев М.П. Байрон и фольклор / М.П. Алексеев // Алексеев М.П. Английская литература: [очерки и исследования]. – Л.: Наука, Ленинградское отделение, 1979. – С. 358-388.

Карбашевская О., доцент

ГВУЗ “ПНУ имени Василя Стефаныка”, Ивано-Франковск

ФОЛЬКЛОРНО-ЛИТЕРАТУРНОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ТВОРЧЕСТВЕ ПОЭТОВ-РОМАНТИКОВ: УКРАИНСКО-БРИТАНСКИЙ КОНТЕКСТ

Прослежены отдельные феномены фольклоризма и фольклоризации в балладном и песенном творчестве английских и украинских поэтов-романтиков. Проанализирована типология в разработке мотивов патриотизма, потери мужа на войне и связанной с этим трагедией в семье, гадания на замужество, образа Вечного Странника. Утверждается творческое усвоение украинской словесной культурой образности и настроения шотландских фольклорных баллад “Привидение сладкого Вильяма” (№ 77), “Последнее прости лорда Максвелла” (№ 195).

Ключевые слова: фольклоризм, фольклоризация, романтизм, баллада, песня, гимн, альбатрос, украинско-британский контекст.

Karbashevs'ka O., docent

Precarpathian Vasyl' Stefanyk national university, Ivano-Frankivs'k

ORAL-LITERATE CONJUNCTIONS IN ROMANTIC POETS' CREATIONS: UKRAINIAN-BRITISH CONTEXT

Separate phenomena of folklorisms and folklorisations in ballad and song creations of English and Ukrainian romantic poets are traced. Typology in developing motifs of patriotism, the loss of a husband at war and the tragedy in a family related with it, telling fortunes about marriage, the Wandering Jew's image are analyzed. The Ukrainian verbal culture's creative incorporation of imagery and mood of Scottish folk ballads "Sweet William's Ghost" (№ 77), "Lord Maxwell's Last Goodnight" (№ 195) is stated.

Key words: folklorism, folklorisation, romanticism, ballad, song, anthem, albatross, Ukrainian-British context.

УДК 821.161.1

Постарниченко Г. М., аспирантка

Измаильский государственный гуманитарный ун-т, Измаил

СОЧЕТАНИЕ ЭЛЕМЕНТОВ РЕАЛИЗМА И РОМАНТИЗМА В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ А. КУПРИНА (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ «ОЛЕСЯ»)

Статья посвящена творчеству А. Куприна. В частности, на примере повести «Олеся» рассматриваются черты реализма и романтизма в прозаическом творении русского писателя. Подробный анализ взаимодействия реализма и романтизма в повести сконцентрирован на реализации автором в произведении идеи «естественного человека», мотива двоемирия и проблеме обреченности настоящей любви в цивилизованном мире.

Ключевые слова: романтизм, реализм, двоемирие, «естественный человек».

С именем А. Куприна критика связывает развитие реалистического направления в русской литературе. Об этом пишут исследователи творчества писателя Л. Крутикова («А. И. Куприн»), Л. Колобаева («Преобразование идеи «маленького человека» в творчестве Куприна»), А. Волков («Творчество А. И. Куприна»), О. Михайлов («Куприн»), К. Павловская («Творчество Куприна»), Л. Качаева («Купринская манера письма»), С. Чупринина («Перечитывая Куприна»). Авторы исследовательских трудов подчеркивают особый интерес А. Куприна к этическим и социальным вопросам, которые, по мнению многих аналитиков, связаны с общими нравственными волнениями в обществе. Затрагивая социальные проблемы, в своих произведениях А. Куприн старался изобразить жизнь в реальных красках. Поэтому все его произведения являются такими яркими, впечатляющими и привлекающими красками живой жизни. А творчество принадлежит к тем своеобразным явлениям реализма, которые, будучи органически связаны еще с

© Постарниченко Г. М., 2014